

I. del

Dragi bratje in sestre! Na začetku postnega časa se škofje na vas obračamo s pastirskim pismom z naslovom *Ljubezen v pravičnosti*.

Smo sredi največje svetovne finančne in gospodarske krize zadnjih desetletij. Številni jo že močno čutijo, posebno tisti, ki so zaradi nje ostali brez dela, ali oni, ki sta se jim pomoč in družbena podpora občutno zmanjšali. Nič manj huda ni kriza zaupanja in občutka varnosti. V ljudeh sta prisotna strah in negotovost. Marsikdo je podoben očiščenemu gobavcu iz današnjega evangelija, ker tudi on ne ve, kaj ta kriza pomeni, od kod prihaja in predvsem ne, katere vrednote ostajajo veljavne ali za kaj naj si v prihodnje še močnejše prizadeva ([Mr 1,40–45](#)). O tem vam želimo spregovoriti v pastirskem pismu.

Skoraj vsi ugotavljamo, da kriza ni samo gospodarska in finančna, ampak je najprej moralna. V zadnjih desetletjih smo živeli v prepričanju, da se da dobro živeti in zaslužiti brez pravega dela in skrbnega ravnanja s pridobljenimi sredstvi. Ni pomembno, ali je človek delaven in pošten, biti mora le dovolj spreten in iznajdljiv, da je uspešen. To je kriza moralnih načel poštenja, pravičnosti in odgovornosti pred Bogom in ljudmi. Mnogi so tudi verjeli, da bo gospodarstvo samo po sebi poiskalo rešitve, ki bodo najboljše za vse. Teh pričakovanj je s sedanjo krizo konec. Znova stojimo pred nalogo, da gospodarsko in finančno poslovanje usmerjamo z jasnimi cilji in vrednotami.

Prva in največja vrednota je človek v svojem dostojanstvu. Ko govorimo o dostojanstvu, ne mislimo na kakšno zunanje povečevanje človeka. Dostojanstvo, ki ga ima vsaka človeška oseba, zahteva, da druge ljudi spoštujemo, da jih ne izrabljamo ali izkoriščamo, ampak jim priznavamo njihove temeljne pravice in jim omogočamo, da te pravice tudi uživajo. Čeprav o človekovih pravicah veliko govorimo, jih s tem še ne spoštujemo. Vsako zapostavljanje, poniževanje ali izkoriščanje drugega človeka je teptanje njegovega dostojanstva. Posebno boleče primere takšnega ravnanja predstavljajo npr. gospodarske in delniške družbe, ki so jih uprave izčrpavale, da so se jih lahko polastile, s čimer pa so prizadele delavce in njihove družine. Očiten primer teptanja človekovega dostojanstva so tudi domači in tuji delavci, ki so več mesecev ostali brez plač in plačanega socialnega zavarovanja. Po drugi strani so mnogi poštenu obrtniki in podjetniki propadli, ker za svoje storitve niso bili pravočasno plačani. Oblast je vse to mirno gledala. Sodišča delujejo prepočasi in neučinkovito, državljani pa do pravice ne morejo priti v razumnem roku.

Tudi javna glasila ne spoštujejo človekovih pravic, če javnost obveščajo pristransko in ne celostno ter ne spoštujejo pravice do dobrega imena, ki jo ima vsakdo, dokler njegova krivda ni dokazana. Nekateri politiki pri svojem odločanju ne spoštujejo verskih in moralnih vrednot, ki ljudem veliko pomenijo, s čimer drugim vsiljujejo svojo ideologijo. Celotna temeljna pravica do življenja ni spoštovana. Nerojeni otroci je pri nas ne uživajo, saj nimajo nobenega varstva, kakor da ne bi bili človeška bitja. In vendar so človeška bitja od spočetja do naravne smrti, kakor je odločilo tudi *Evropsko sodišče za človekove pravice*.

Razveseljivo je, da je spoštovanje dostojanstva vsakega človeka jedro slovenske ustave in temeljne listine *Evropske unije*. To nam je lahko v oporo pri prizadevanju za družbeno pravičnost. Dostojanstvo slehernega človeka pa je tudi v jedru družbenega nauka Cerkve.

Za kristjane zahteva po spoštovanju dostojanstva vsake osebe izhaja iz samega središča naše vere. Verujemo, da je Bog človeka ustvaril iz ljubezni. Vsak človek je Božja podoba in kakor spoštujemo Boga, spoštujemo tudi njegovo podobo, se pravi vsakega človeka. Prav tako verujemo v učlovečenje Božjega Sina. Večni Božji Sin je postal človek, nam enak v vsem, razen v grehu. Biti človek je nekaj velikega, saj niti Bog sam ni pomišljal, da bi se učlovečil in rešil naše dostojanstvo, ki ga sami ogrožamo. Čeprav smo ga križali, je vstal od mrtvih in nas poklical, da postanemo deležni njegove večne slave. Človek je ustvarjen za večno življenje z Bogom. Tako veliko je človeško dostojanstvo, ki nam ga Bog najprej daje in nam ga po odrešenju znova vrača, ker smo ga z grehom zapravili.

Božji odnos do nas nam narekuje, da tudi mi spoštujemo vsakega človeka, ne glede na to, kateremu narodu kdo pripada, kakšnega prepričanja je, ne glede na spol, zdravje ali starost. Temeljna naloga države je, da s svojimi zakoni to vedno in povsod spoštuje, kar še posebej velja za šibkejše, na primer invalide, otroke, pripadnike manjšin, ostarele in bolne. Ti potrebujejo posebno zaščito države.

Do splošnega stanja v državi in družbi, v kateri živimo, ne moremo biti brezbrizni. Kakor se čutimo odgovorne zase, za svoje zdravje in za uspešno življenje, kakor se čutimo odgovorne za svoje najbližje, s katerimi živimo in sodelujemo, nas enaka dolžnost zavezuje, da naredimo vse, kar je v naši moči, da bi bila celotna državna skupnost urejena pravično. To pomeni zavzemanje za vrednote. Teh ni, če jih preglasijo gospodarski, politični ali kakšni drugi interesi. Porabniška miselnost, ki je uživanje gmotnih dobrin in iskanje svojih koristi postavila za najvišjo vrednoto, je veliko prispevala k temu, da je dostojanstvo šibkejših brezobzirno teptano. Vse drugače ravna apostol Pavel, ki v današnjem drugem berilu o sebi pravi: »*Tako skušam tudi jaz v vseh rečeh ugoditi vsem, pri tem pa ne iščem svoje koristi, ampak to, kar je koristno za mnoge, da bi se rešili*« (1 Kor 10,33).

V današnjem evangeliju Jezus očisti gobavca. Jezus tudi nam želi po Cerkvi in njenem družbenem nauku pomagati, da bi v današnji zmedi bolje videli, kje so bile naše napake v preteklosti. To velja tudi za napake, ki smo jih delali v Cerkvi. Ob tem nam je še posebej žal za to, kar se je zgodilo v gospodarstvu mariborske nadškofije in se za to znova iskreno opravičujemo. Rešitev je samo ena: da se vsi skupaj zavzamemo za bolj dosledno spoštovanje Jezusovega nauka in zgleda, da bomo spoštovali slehernega človeka in njegove temeljne pravice. Pri tem naj nam Gospod pomaga s svojim blagoslovom.

II. del

Dragi bratje in sestre!

Evangeljska pripoved o hromem, ki so ga nosači skozi streho spustili pred Jezusa, da bi ga ozdravil in usposobil za lastno hojo in neodvisnost, je lahko tudi podoba našega zlomljenega, kriznega časa, ko je treba marsikaj v našem družbenem življenju postaviti na bolj trdne in trajne temelje ([Mr 2,1–12](#)). Pri tej nalogi nas mora voditi vera v Jezusa Kristusa, ki nam je razodel resnično človekovo dostojanstvo in pot, po kateri ga lahko dosežemo. To je tudi osnova družbenega nauka Cerkve.

Danes je čas, da člani Cerkve na Slovenskem dejavno iščemo nove poti za takšen razvoj in napredek, ki ne bo usmerjen samo v gmotno blagostanje in potrošništvo, temveč tudi v krepitev prave demokracije, za katero je potrebno medsebojno spoštovanje, enakopravnost brez izključevanja, odkriti odnosi, nepristranska in poštena obveščenost ter za naš narod še posebno nujna sprava.

Slovenske politične sile in državne ustanove so dolžne ustvarjati pogoje za družbo, v kateri bo vsak posameznik čutil, da ima svojo vlogo in pomen, svoje dolžnosti in pravice. Za to je najprej potrebna pripravljenost za dialog med vsemi predstavniki upravičenih interesov, torej tudi dialog s katoličani. Cilj je resnično pravna in socialna država za vsakega in za vse, v kateri bodo gospodarske dejavnosti služile celotnemu napredku družbe in ne samo okorišcanju nekaterih med seboj povezanih skupin. Posebne pozornosti morajo biti deležni najšibkejši in najbolj ranljivi. V časih krize je prav skrb za te sodržavljane ena glavnih nalog vseh nas.

Delo mora spet postati vrednota, ki bo vsakemu zagotavljala pošteno plačilo in spodobno življenje in ne životarjenje, spoštovanje delavskih pravic, pa tudi solidarnost v primeru brezposelnosti, starosti ali bolezni. Spodbujati je treba tudi socialno podjetništvo.

Če je ena od ključnih pravic, ki izvira iz dela, pravica do primernega in dostojnega življenja v tretjem življenjskem obdobju, je zagotavljanje ustvarjalne prihodnosti mladih ena od ključnih dolžnosti celotne družbe.

Doslej smo govorili o zahtevah socialne pravičnosti na področju gospodarstva in dela. Naša dolžnost, da si prizadevamo za pravično družbo, pa obsega tudi druga področja družbenega življenja, med katerimi so najpomembnejši vzgoja in izobraževanje ter družinsko življenje. Gre za njihovo medsebojno povezanost, saj se vzgoja mladih začne v družini, nadaljuje pa se v šoli in Cerkvi.

Papež Benedikt XVI. je v letošnji [poslanici za svetovni dan miru](#) jasno poudaril, da so državne oblasti dolžne zagotoviti, *»da ne bo nikomur zaprt dostop do izobraževanja in da bodo družine lahko svobodno izbirale vzgojne ustanove, za katere menijo, da so najprimernejše za dobro njihovih otrok«*. Šolske ustanove pa *»naj zagotovijo družinam, da bodo njihovi otroci deležni vzgoje, ki ne bo v nasprotju z njihovim prepričanjem in verskimi načeli«*. To vprašanje pri nas ni ustrezno urejeno. Katoliška Cerkev si bo po svojih močeh še naprej prizadevala, da bodo otroci iz vernih družin imeli dostop do vzgoje in izobraževanja, ki ne bo v nasprotju z verskimi načeli, v katerih jih vzgajajo starši. Vse verne starše obenem

spodbujamo, naj s svojim delovanjem v šolskih svetih poskrbijo, da bo lahko po besedah modrega vzgojitelja, škofa bl. Antona Martina Slomška vzgoja v družini, v šoli in v Cerкви stopala »z roko v roki«.

Glede na neprimerljivo in nenadomestljivo vlogo, ki jo ima za družbo in še posebej za vzgojo mladih rodov družina, ji družbeni nauk Cerkvje posveča posebno pozornost. Na to smo v preteklosti že velikokrat opozarjali. Vemo, da je danes družinsko življenje težko ohranjati v vsej njegovi polnosti in lepoti. Tega se zaveda tudi sedanji papež, ko pravi: »Živimo v svetu, v katerem sta družina in življenje *sámo* nenehno ogrožena in razdrobljena. Delovni pogoji so pogosto neusklajeni z družinskimi nalogami, skrb za prihodnost, naglica vsakdanjega življenja, preseljevanje v iskanju primernega vzdrževanja ali celo preživetja pa otežujejo možnost, da bi otrokom zagotovili eno izmed najdragocenejših dobrin: navzočnost staršev.« Navedene težave in pogosti neuspehi nikakor ne opravičujejo poskusov, da bi družinskemu življenju, zgrajenem na zakonski zvezi med možem in ženo, odrekli njegovo prvenstveno in središčno mesto v družbi, ga celo omalovaževali in iskali druge načine skupnega življenja. Nasprotno, prizadevanja, da bo naša družba zakonsko zvezo in družino moralno, pravno in finančno podpirala ter varovala, moramo še okrepiti. Spodbujamo vas, da se v sedanjih javnih razpravah o spornem *Družinskem zakoniku* dejavno zavzamete za obrambo doslej veljavnega pojmovanja družine in za to storite vse, kar je v vaši moči. Če bomo to morali braniti s pomočjo referendumov, vas pozivamo, da se ga množično udeležite in glasujete proti poskusom, da bi tisti družini, ki se ji imamo vsi skupaj zahvaliti, da smo to, kar smo, postavili ob bok druge oblike skupnega življenja, ki ne morejo enakovredno opraviti vloge prave družine. To še ni vse. Posebna skrb in podpora veljata takšnemu družbenemu razvoju, ki bo staršem omogočal usklajevati zakonske in družinske ter delovne obveznosti. Finančno šibkejšim družinam je potrebno zagotoviti varno in finančno ugodno nastanitev. Že v času šolskega izobraževanja je potrebno spodbujati vzgojo za zakonsko in družinsko življenje. Hkrati se zavedamo, da v današnjih razmerah ideala krščanskega zakona in družine ni lahko uresničevati, zato pozornost namenjamo tudi tistim, ki so pri življenjski odločitvi za zakonsko in družinsko življenje doživeli razočaranje ali celo tragedijo. Pri kristjanih naj najdejo razumevanje in oporo. V moči vere in molitve je tudi iz krize ali poloma mogoče vstati in zaživeti na novo.

Drage sestre in dragi bratje! Podoba vztrajnih in upajočih nosačev, ki z odprtjem strehe bolnemu prijatelju omogočijo neposreden stik z Jezusom, nas nagovarja, da tudi mi kot kristjani pristopimo k reševanju težav naše domovine, Evrope in vsega sveta. Nimamo pravice stati ob strani in gledati, kako se drugi trudijo, posebno še, če po svoji veri, iz katere izhaja družbeni nauk Cerkvje, vemo, v katero smer je treba iskati prave rešitve. Vse smeri in vse poti niso enako dobre, mnoge so se že izkazale za pogubne. Ljubezen do bližnjega, ki nam jo naroča Gospod, vsebuje tudi družbeno odgovornost za skupno dobro naših bratov in sester. Sedaj je čas in velika potreba, da to odgovornost pokažemo. Prosimo Gospoda, da nam pri tem podeli obilje darov Svetega Duha in svoj blagoslov.

slovenski škofje